

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 lutego 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że R. A. od 10 maja 2019 r. nie podlega ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek (...) W. M.. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jednocześnie zaznaczył ,że od 1 września 2018 r. R. A. jest uprawniony do świadczenia emerytalnego. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał ,że R. A. został zatrudniony u ww. płatnika na stanowisku diagnosty samochodowego z wynagrodzeniem w wysokości 2 500,00 zł , w wymiarze czasu pracy wynoszącym cały etat. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaznaczył ,że już od dnia 14 czerwca 2019 r. R. A. stał się niezdolny do pracy. W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w przedmiotowej sprawie świadczenie pracy w ramach umowy o pracę nie miało miejsca , a zgodnym zamiarem i wolą stron zawartej umowy było jedynie nadanie jej nazwy „ umowa o pracę”. Sporządzone zaś dokumenty związane ze stosunkiem pracy miały tę formę uzasadniać. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił również , że R. A. został dopuszczony do pracy bez ważnych badań lekarskich. W ocenie organu rentowego , R. A. nie wykonywał pracy w firmie płatnika , a został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych jako pracownik jedynie w celu skorzystania z dodatkowych świadczeń z ubezpieczeń społecznych , co oznacza ,że umowa o pracę zawarta między R. A. , a płatnikiem składek , jako zawarta dla pozorów , jest nieważna i tym samym R. A. z tytułu zawartej umowy o pracę nie podlega ubezpieczeniom społecznym od 10 maja 2019 r.

/decyzja k.43 – 46 akt ZUS/

W dniu 20 marca 2020 r. pełnomocnik R. A. złożył w jego imieniu odwołanie od ww. decyzji wnosząc o jej zmianę i ustalenie ,że R. A. jako pracownik u płatnika składek (...) W. M. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu , rentowym , chorobowemu i wypadkowemu od 10 maja 2019 r. , a nadto o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania , w tym kosztów zastępstwa procesowego. Skarżonej decyzji pełnomocnik R. A. zarzucił obrazę prawa materialnego polegającą na błędnym zastosowaniu instytucji pozorności czynności prawnej określonej w art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. , a nadto błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu ,że umowa o pracę z dnia 10 maja 2019 r. zawarta między odwołującym się , a płatnikiem jest czynnością pozorną i nie może w związku z tym stanowić tytułu do objęcia odwołującego się pracowniczym ubezpieczeniem społecznym , co nie odpowiada stanowi rzeczywiście.

/odwołanie k.3 – 5 odwrót/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumenty zawarte w decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k.9 – 11/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek W. M. od 1 sierpnia 2017 r. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) W. M. , a przeważającym rodzajem działalności są badania i analizy techniczne.

/wypis z (...) k.3 – 4 akt ZUS/

Wnioskodawca R. A. urodził się (...) Od dnia 1 września 2018 r. jest uprawniony do świadczenia emerytalnego. R. A. legitymuje się uprawnieniami diagnosty w zakresie przeprowadzania badań technicznych pojazdów.

/okoliczności bezsporne/

W związku z planowanym otwarciem stacji kontroli pojazdów, W. M. postanowił zatrudnić uprawnionego diagnostę.

/zeznania W. M. min.00:17:49 – 00:29:57 rozprawy z dnia 27 kwietnia 2021 r. , płyta CD k.103 w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:35:17 – 00:53:28 rozprawy z dnia 22 października 2020 r. , płyta CD k.56/

W dniu 10 maja 2019 r. pomiędzy R. A. , a płatnikiem składek zawarto umowę o pracę na czas nieokreślony od dnia 10 maja 2019 r. Zgodnie z zawartą umową , R. A. powierzono obowiązki pracownicze diagnosty samochodowego w wymiarze czasu pracy wynoszącym pełen etat , z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 2 250,00 zł.

/umowa o pracę k.26 akt ZUS/

Płatnik składek dopełnił formalności związanych ze zgłoszeniem wnioskodawcy do ubezpieczeń społecznych. Zgłoszenie dokonane zostało w obowiązującym terminie. /okoliczność bezsporna/

W chwili zawierania ww. umowy o pracę , wnioskodawca legitymował się wydanym w dniu 18 kwietnia 2018 r. (ważnym do dnia 18 kwietnia 2021 r.) orzeczeniem o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy na stanowisku diagnosty.

/orzeczenie lekarskie k.36 akt ZUS/

W chwili zawierania ww. umowy o pracę , stacja kontroli , na której wnioskodawca miał wykonywać powierzone obowiązki pracownicze , nie była jeszcze uruchomiona. Podstawowym zadaniem powierzonym wnioskodawcy było przygotowanie wszelkich formalności związanych z jej otwarciem oraz przede wszystkim przygotowanie linii diagnostycznej, stosownie do obowiązujących przepisów. Stację należało wyposażać w odpowiednie urządzenia techniczne m.in. rolki , szarpaki – w ilości około 30 sztuk , dla których wnioskodawca przygotowywał stosowaną dokumentację – karty kontroli. Ponadto wnioskodawca nadzorował proces montażu poszczególnych urządzeń , czy też instalacji. R. A. pozostawał w stałym kontakcie z płatnikiem , który wydawał mu stosowne polecenia , jak również uzgadniał z nim poszczególne kwestie jak np. wyposażenie biura w odpowiednie lamy, zapewniające poufność danych klientów, skompletowanie przepisów prawnych w oparciu o które wykonywana jest diagnostyka. Powierzone obowiązki wnioskodawca wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy , a część prac związanych z przygotowywaniem dokumentacji wykonywał ponadto w domu.

/zeznania świadków: M. M. 00:56:32 – 01:06:40 , M. W. min. 01:06:40 – 01:32:41 rozprawy z dnia 22 października 2020 r. , płyta CD k.56 , zeznania wnioskodawcy min.00:09:50 – 00:17:49 rozprawy z dnia 27 kwietnia 2021 r. , płyta CD k.103 w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:03:43 – 00:35:17 rozprawy z dnia 22 października 2020 r. , płyta CD k.56 , zeznania W. M. min.00:17:49 – 00:29:57 rozprawy z dnia 27 kwietnia 2021 r. , płyta CD k.103 w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:35:17 – 00:53:28 rozprawy z dnia 22 października 2020 r. , płyta CD k.56/

Od 14 czerwca 2019 r. wnioskodawca stał się niezdolny do pracy, na skutek przedźwignania się w miejscu pracy . Wnioskodawca dźwignął przywiezione przez dostawcę rolki do diagnostyki ponieważ chciał pomóc w ich przeniesieniu. Na zwolnieniu lekarskim przebywał do dnia 12 grudnia 2019 r z powodu dolegliwości bólowych kręgosłupa . Badanie kontrolne z dnia 13 grudnia 2019 r. nie wykazało przeciwwskazań do wykonywania przez wnioskodawcę obowiązków diagnosty. Wnioskodawca w dniu 13 grudnia 2019 r. powrócił do pracy w firmie płatnika.

/zaświadczenie lekarskie k.35 akt ZUS , zeznania wnioskodawcy min.00:09:50 – 00:17:49 rozprawy z dnia 27 kwietnia 2021 r. , płyta CD k.103 w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:03:43 – 00:35:17 rozprawy z dnia 22 października 2020 r. , płyta CD k.56 , zeznania W. M. min.00:17:49 – 00:29:57 rozprawy z dnia 27 kwietnia 2021 r. , płyta CD k.103 w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:35:17 – 00:53:28 rozprawy z dnia 22 października 2020 r. , płyta CD k.56, dokumentacja medyczna /

Od 23 października 2019 r. firma płatnika figuruje w rejestrze przedsiębiorców prowadzących stację kontroli pojazdów oraz prowadzi w tym zakresie działalność gospodarczą. Obecnie wnioskodawca nadal pracuje na stacji diagnostycznej jako diagnosta. W. M. nie posiada żadnego wykształcenia w dziedzinie diagnostyki samochodowej.

/wypis z (...) k.3 – 4 akt ZUS , zeznania wnioskodawcy min.00:09:50 – 00:17:49 rozprawy z dnia 27 kwietnia 2021 r. , płyta CD k.103 w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:03:43 – 00:35:17 rozprawy z dnia 22 października 2020 r. , płyta CD k.56 , zeznania W. M. min.00:17:49 – 00:29:57 rozprawy z dnia 27 kwietnia 2021 r. , płyta CD k.103 w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:35:17 – 00:53:28 rozprawy z dnia 22 października 2020 r. , płyta CD k.56/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zawartej w aktach sprawy oraz w oparciu o zeznania wnioskodawcy, płatnika oraz świadków nie znajdując podstaw do zakwestionowania ich wiarygodności. W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził, że R. A. podjął i faktycznie wykonywał pracę w firmie (...). Zeznający w sprawie wykazali się zgodną i spójną wiedzą co do tego, na czym polegało wykonywanie przez ubezpieczonego obowiązków pracowniczych na powierzonym mu stanowisku. Płatnik składek w sposób racjonalny wyjaśnił dlaczego na etapie wstępnym , organizacji i remontu pomieszczeń stacji zatrudnił wnioskodawcę. Nie ulega wątpliwości ,że bez czynnego udziału ubezpieczonego prawidłowe zorganizowanie placówki tego typu nie byłoby w ogóle możliwe. Obecnie wnioskodawca w otwartej placówce wykonuje pracę diagnosty. W ocenie Sądu już na etapie organizacji stacji diagnostycznej udział osoby kompetentnej był niezbędny .

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2021 r., poz.423) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Definicja pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych została zawarta w przepisie art.8 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy, o jakim mowa w art.8 ust.1 ww. ustawy jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanego przez art. 22 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I UK 296/04, OSNP 2006/9-10/157).

Stosownie do treści art.22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Legalis nr 88987).

W orzecnictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu jest uwarunkowane nie tyle samym faktem zawarcia umowy o pracę i opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Sam bowiem fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art.22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna. Jeżeli bowiem strony umowy o pracę przy składaniu oświadczeń woli mają świadomość tego, że osoba określona w umowie o pracę, jako pracownik pracy świadczyć nie będzie, a osoba wskazana, jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy i do podjęcia i wykonywania pracy nie doszło a jedynym celem umowy było umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, to umowę taką uważa się za zawartą dla pozorów - art.83§1 k.c. Umowa taka nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2008 roku II UK 148/07, Lex nr 846577;

wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 roku II UK 321/04, OSNP 2006/11-12/190; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2001 roku II UKN 244/00, OSNP 2002/20/496; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 roku II UK 204/09, Lex nr 590241). Przy czym nie jest to jedyna postać pozorności umowy o pracę. Pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdza się, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art.58§1 k.c. w zw. z art.300 k.p.). Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji, gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia. Nawiązanie umowy o pracę może, bowiem wynikać z czynności faktycznych wyrażających się z jednej strony zobowiązaniem pracownika do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, z drugiej zobowiązaniem pracodawcy do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art.22§1 k.p.).

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy zakwestionował ważność umowy o pracę zawartej pomiędzy R. A. , a płatnikiem składek W. M. stojąc na stanowisku, iż jej zawarcie miało służyć R. A. skorzystaniu z dodatkowych świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle dokonanych ustaleń faktycznych, nie ma podstaw do uznania, że zawarta między R. A. , a płatnikiem składek W. M. umowa o pracę nie była realizowana.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jako podstawowe cechy stosunku pracy odróżniające go od innych stosunków prawnych wymienione zostały: dobrowolność; osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, powtarzający się; podporządkowanie, wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy, w miejscu i czasie wyznaczonym przez niego; ryzyko pracodawcy; odpłatny charakter zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2006 roku I PK 110/06 Lex nr 207175; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 roku, III PK 39/09, Lex nr 578140). W wyroku z dnia 25 listopada 2005 roku (I UK 68/05, Lex nr 177165) Sąd Najwyższy stwierdził, iż wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy (pracy podporządkowanej) jest cechą o charakterze konstrukcyjnym dla istnienia stosunku pracy. Z kolei w uzasadnieniu do wyroku z dnia 7 marca 2006 roku (I PK 146/05 (Lex nr 234370) Sąd Najwyższy przypomniał, iż cechami charakterystycznymi dla stosunku pracy – wskazywanymi w orzecznictwie – są także: obowiązek osobistego wykonywania pracy, zakaz wyręczania się osobami trzecimi; bezwzględne obowiązywanie zasady odpłatności; pracowniczy obowiązek starannego działania, a nie osiągnięcia rezultatu, oraz obciążenie pracodawcy ryzykiem prowadzenia działalności; wykonywanie pracy skooperowanej, zespołowej; ciągłość świadczenia pracy; występowanie pewnych cech charakterystycznych dla stosunku pracy, np. wypłaty wynagrodzenia za godziny nadliczbowe. Sąd Najwyższy wskazał także, że o kwalifikacji stosunku prawnego jako stosunku pracy decyduje przede wszystkim sposób wykonywania zatrudnienia. Strony mogą więc złożyć wyraźne oświadczenia woli co do ukształtowania podstawy prawnej zatrudnienia. Jednak nawet bez wyraźnego wyrażenia woli przez strony (złożenia oświadczeń woli w tym zakresie) stosunek prawny może być kwalifikowany jako stosunek pracy, jeżeli strony wykonują go w sposób charakterystyczny dla tego stosunku prawnego.

W ocenie Sądu z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, iż umowa o pracę zawarta przez wnioskodawcę i płatnika była realizowana. Bez udziału wnioskodawcy zorganizowanie stacji diagnostycznej od podstaw nie byłoby możliwe bowiem płatnik nie posiadał żadnego rozeznania w tym zakresie. Wnioskodawca posiadał zarówno kwalifikacje do wykonywania obowiązków diagnosty jak i długoletnie doświadczenie co pozwalało na zorganizowanie placówki w sposób zgodny z prawem. Ponadto wnioskodawca miał pełną wiedzę co do praktycznego funkcjonowania tego typu placówek.

Wskazać należy, że począwszy od 10 maja 2019 r. wnioskodawca zajmował się załatwianiem wszelkich formalności związanych z otwarciem stacji kontroli pojazdów oraz przede wszystkim przygotowaniem linii diagnostycznej, stosownie do obowiązujących przepisów. Co ważne, wnioskodawca posiada stosowne kwalifikacje, a zatem nie może dziwić, że to właśnie jemu płatnik powierzył czynności związane z otwarciem stacji. W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że w spornym okresie wnioskodawca nadzorował proces montażu poszczególnych urządzeń, czy też instalacji. Co ważne, R. A. pozostawał w stałym kontakcie z płatnikiem, który wydawał mu stosowne polecenia, jak również uzgadniał z nim poszczególne kwestie jak np. wyposażenie biura w odpowiednie lamy zapewniające poufność co do danych klientów. Powierzone obowiązki wnioskodawca wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy, a część prac związanych z przygotowaniem dokumentacji wykonywał ponadto w domu. Wprawdzie wnioskodawca stał się niezdolny do pracy od 14 czerwca 2019 r., to jednak powrócił do pracy w dniu 13 grudnia 2019 r i pracuje na stacji do chwili obecnej. Nie można zatem z całą pewnością przypisać wnioskodawcy oraz płatnikowi działań niegodziwych, zmierzających jedynie do uzyskania dodatkowych świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Nie sposób również podzielić argumentacji organu rentowego, że wnioskodawca został dopuszczony do pracy bez ważnych badań lekarskich. Stosownie bowiem do treści art.229 §1¹ pkt 2 k.p. wnioskodawca nie musiał przedstawiać zaświadczenia lekarskiego skoro posiadał aktualne orzeczenie lekarskie i był przyjmowany na takie samo stanowisko pracy jak wskazane w zaświadczeniu lekarskim.

Podkreślić należy, iż organ rentowy nie przedstawił żadnych dowodów świadczących o tym, że sporna umowa nie była faktycznie realizowana przez strony. Tymczasem w przypadku decyzji wyłączającej z ubezpieczeń społecznych to na organie rentowym ciąży ciężar dowodu w rozumieniu art. 6 kc.

Reasumując, w sprawie ustalono, że R. A. pracę w dniu 10 maja 2019 r. podjął i faktycznie powierzone mu obowiązki pracownicze wykonywał, zaś pracodawca świadczenie to przyjmował, płacąc umówione wynagrodzenie. W postępowaniu wykazano realną potrzebę zatrudnienia wnioskodawcy jako pracownika, jak również to, iż stan zdrowia w dacie podejmowania pracy umożliwiał mu realizację obowiązków pracowniczych. Ustalono także, że pracodawca dopełnił formalności związanych ze zgłoszeniem wnioskodawcy do ubezpieczeń społecznych. Zgłoszenie dokonane zostało w obowiązującym terminie.

Powyższe okoliczności pozwalają na ustalenie, że strony umowy z dnia 10 maja 2019 r. łączył rzeczywisty stosunek pracy. W przypadku wnioskodawcy zostały spełnione wszystkie konstytutywne cechy stosunku pracy wymienione w art. 22 k.p. W tej sytuacji, kiedy umowa o pracę była rzeczywiście realizowana, nie można było przyjąć pozorności jej zwarcia. Wykonywanie praw i obowiązków pracowniczych na podstawie przedmiotowej umowy o pracę rodziło w konsekwencji dla odwołującego się tytuł do ubezpieczeń pracowniczych.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zaskarżoną decyzję zmienił i stwierdził, że R. A. od dnia 10 maja 2019 r. podlega ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek W. M..

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. zasądzając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. na rzecz R. A. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił zgodnie z § 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800).

S.B.